

Справа «Тарнопольская та інші проти Росії» (“*Tarnopolskaya and Others v. Russia*”)¹

У рішенні, ухваленому 9 липня 2009 року у справі «Тарнопольская та інші проти Росії», Європейський суд з прав людини (далі – Суд) постановив, що:

- було порушено ст. 6 Конвенції) (право на справедливий судовий розгляд);
- мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції (право власності) стосовно скасування судових рішень, винесених на користь заявників².

Відповідно до ст. 41 Конвенції Суд призначив сплатити заявникам суми у розмірі від 51 до 17 421 євро на відшкодування матеріальних втрат та кожному заявнику по 3 000 євро на відшкодування судових витрат.

Обставини справи

Заявниками у справі є 20 осіб – колишніх громадян-пенсіонерів СРСР (пізніше – громадян Росії), – які у 1980-х – 1990-х роках виїхали до Ізраїлю, де згодом отримали ізраїльське громадянство. Після цієї еміграції виплату заявникам пенсій за віком було припинено.

У 2000 році після безуспішних звернень до регіональних відділень пенсійного фонду Росії про відновлення виплати пенсій за віком, заявники подали цивільні позови проти Пенсійного фонду Росії. Ці позови були прийняті до розгляду, а остаточні судові рішення були винесені на їхню користь.

Проте Пенсійний фонд відновив виплату пенсій лише десятиєм із заявників, а пізніше оскаржив відповідні рішення місцевих судів, вимагаючи їх перегляду. При цьому Пенсійний фонд посилався на відсутність зв'язку між застосованими різними судами підходами у вирішенні схожих справ. Вища судова інстанція задовольнила такі вимоги Пенсійного фонду та постановила, що відповідно до національного законодавства заявники не мали права на отримання пенсії. Унаслідок цього попередні рішення судів були скасовані, а позови заявників – відхилені.

Зміст рішення Суду.

Посилаючись на ч. 1 ст. 6 Конвенції та ст. 1 Першого протоколу до неї, заявники скаржилися на скасування чинних та обов'язкових до виконання рішень національних судів, винесених на їхню користь між 2005 та 2007 роками.

Суд зазначив, що вища судова інстанція скасувала рішення нижчих судів, ґрунтуючись винятково на нібито неправильному тлумаченні ними

¹ Повний текст рішення у справі див. на сайті www.echr.coe.int

² Рішення стане остаточним відповідно до вимог ч. 2 ст. 44 Конвенції, оскільки воно може бути предметом перегляду. (Прим. перекладачів)

відповідного національного законодавства. Зважаючи на свою попередню практику у схожих справах, Суд нагадав, що незгода вищих судів з рішенням нижчих судів не може вважатись єдиною підставою, яка би давала можливість відкриття нових проваджень у справах, по яких вже були винесені остаточні рішення. Відтак, скасування рішень, які були прийняті на користь заявників, не було виправданим, і тому мало місце порушення ч. 1 ст. 6 Конвенції.

Суд зауважив, що остаточні судові рішення на користь заявників безумовно зобов'язали Пенсійний фонд відновити виплату їм тих пенсій, які були призначені раніше. Отож, рішення судів створили певні фінансові активи, а подальше їх скасування позбавило заявників можливостей на отримання цих грошових сум. Тому мало місце порушення ст. 1 Першого протоколу до Конвенції.